

La galleda

(ALDC, II, 349. La galleda)

Els mots més estesos són *galleda* (cat. central), amb la seva var. *galleta* (cat. nord-occ.), i *poal* (val., bal. i alg.). *Galleda* (pron. amb [ɛ]), com *galleta* (pron. amb [e]), remunten a una base romànica ant. GALLETA; el tractament doble de la dental (> d/t) es troba en altres llengües (fr. ant. i dial. *jalaie* < *jalai*[ð]e/Friburg *jalete*), però, en el nostre cas, *galleta* podria ser una expansió de l'arag. *galleta*, tot i que la gran extensió d'aquesta isoglossa no sembla abonar-ho. *Poal*, a través de **po*[z]al, procedeix del llat. PUTEALE (der. de PUTEU 'sot, clot; pou', adj. 'relatiu al pou', potser per reducció d'un sintagma com *SITULA PUTEALIS 'galleda del pou' (cf. arag. *pozal*, oc. *pouzal*, -au); s'hi troben les var. *poval*, *pobal* (amb labial antihlàtica) i, en cat. occ., *pual*, amb tancament de [o] > [u] a causa del hiat; el ross. ha passat al significat de 'càntir' (veg. mapa 216). Pel fet

de guarnir de ferro aquests recipients de fusta es va formar *ferrat* 91 i *ferrada*, articulats generalment *farrat* 86, 88, 92, *farrada* 89, 90, 99, 102 per assimilació a la vocal tònica ([ɛ] > [a]), i amb la var. *forrada* 87, 93, 94 per labialització provocada per la *f*-. El ross. *bidun* és un gal·licisme (← fr. *bidon*, pròpiament 'bidó, llauna') que ha substituït *ferrada* i viu encara en algunes poblacions septentrionals com la 3 i la 5.

Altres mots puntuals: *perol* 15, 19, que té segons les àrees altres valors semàntics (veg. mapa 205); *caldera* 139, *caldereta* 100, 134, 138, 139, *caldero* 153, 183, 186, 187, 189 (← cast.) i el seu dim. *calderet* 110; els castellanismes *cubo* 112 i *balde* 147, 190, aquest d'origen nàutic. Són mots normatius *galleda*, *poal* i *ferrada*.

